

PROCES-VERBAL

al ședinței Grupului de lucru privind elaborarea proiectului Legii privind participarea publică în procesul decizional

(27 noiembrie 2025, online)

În continuarea ședinței din 25 noiembrie 2025, Grupul de lucru s-a întrunit online pentru examinarea proiectului de lege privind participarea publică în procesul decizional, în mod special fiind discutate următoarele subiecte:

1. Inițiativa civică

Semnături, praguri și accesibilitate

Rolul platformei e-Democrație și al autorităților

Examinarea inițiativei: consultarea publică, acceptare/respingere și repetarea inițiativei

2. Răspunderea juridică și sancțiunile

3. Efectele nerespectării procedurii de participare

4. Raportare, monitorizare și evaluare

5. Calendar de implementare și pașii următori pentru proiectul de lege

Ideile și argumentele detaliate pe fiecare subiect

Temele de fond

A fost subliniată necesitatea de identificare a riscurilor asociate consultării publice, inclusiv raportul dintre consultare și activități de lobby. *De asemenea a fost accentuată necesitatea tratării incluziunii nu doar ca principiu, ci prin norme, standarde și mecanisme concrete (cine e vizat, cum se asigură accesul grupurilor vulnerabile etc.).* **Aspectele date au fost reflectate și în ședința din 25.11.2025, modificările acceptate prin consens fiind operate respectiv (a se vedea procesul-verbal cu feedback din 25.11.2025).** În ceea ce privește mecanismele de implementare și control, a fost reiterată necesitatea menționării exprese a actorilor ce monitorizează aplicarea legii, care sunt remediile de contestare, inclusiv în instanță, cum se asigură trasabilitatea și raportarea.

A fost menționată analiza realizată de Promo-LEX privind căile de contestare judiciară, deja prezentată la o sesiune anterioară de discuții organizată de societatea civilă, ca resursă care ar putea fi integrată. A fost menționată solicitarea de prezentare a propunerilor exacte pe marginea proiectului de lege. **La etapa dată de definitivare a proiectului, propunerile din partea membrilor grupului de lucru nu au fost prezentate.**

Inițiativa civică – structură și proces

Autorul inițiativei civice poate fi orice „parte interesată” persoană fizică sau juridică, afectată de o decizie sau interesată să se implice în procesul decizional.

Conform propunerii Ministerului Justiției, noțiunile au fost armonizate. Astfel, autori ai inițiativelor civice pot fi Cetățenii Republicii Moldova.

Inovația proiectului constă în faptul că prin norme, se extinde de facto dreptul cetățenilor de a iniția modificări de acte normative, inclusiv legi. În ceea ce privește inițiativa legislativă, aceasta nu se adresează Parlamentului direct, ci autorității competente, în domeniile de competență ale căreia se află subiectul.

Inițiativa civică este înregistrată pe platforma e-Democrație, unde are loc și procesul de colectare a semnăturilor de susținere. După atingerea pragului necesar, autoritatea publică vizată este notificată oficial. Din acest moment, autoritatea inițiază o perioadă de consultare publică, după care urmează etapa de examinare și adoptare a unei decizii privind acceptarea sau respingerea inițiativei. Decizia adoptată este comunicată public printr-un anunț publicat atât pe platforma e-Democrație, cât și pe pagina web oficială a autorității.

În cazul în care inițiativa civică este acceptată, autoritatea anunță inițierea procesului de elaborare a deciziei corespunzătoare, menționând explicit inițiativa civică care stă la baza acestui demers. Inițiativa este prezentată printr-un link la e-Democrație în anunțul public, iar procesul decizional continuă ulterior în conformitate cu procedurile generale de participare publică aplicabile, deja prin intermediul portalului național de consultare publică particip.gov.md.

Inițiativa civică trebuie să conțină un set minim de informații esențiale pentru a putea fi examinată corespunzător. În mod obligatoriu, aceasta trebuie să includă o descriere clară a problemei care urmează a fi soluționată, precum și prezentarea principalelor elemente ale deciziei propuse, astfel încât autoritatea competentă și publicul să poată înțelege obiectul și finalitatea inițiativei.

Totodată, prevederile propuse stabilesc limite clare privind conținutul inițiativelor civice. Acestea nu pot avea ca obiect suprimarea sau restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale și nici propuneri referitoare la alegerea, numirea sau demiterea persoanelor în funcții care țin de competența exclusivă a Parlamentului, a Președintelui Republicii Moldova sau a Guvernului, inclusiv inițiative ce ar viza, cu titlu de exemplu, demiterea prim-ministrului.

De asemenea, nu sunt admisibile inițiativele care contravin securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, imparțialității justiției sau altor obligații constituționale. În acest sens, a fost invocat exemplul Președintelui Republicii Moldova, în calitate sa de garant al Constituției și Comandant suprem al Armatei Naționale, subliniindu-se că orice inițiativă civică ce ar contraveni acestui statut constituțional nu poate fi acceptată.

În urma discuțiilor, s-a conturat o viziune comună potrivit căreia inițiativa civică trebuie să rămână un instrument distinct al participării publice. Aceasta este concepută ca un mecanism cu acces larg, deschis tuturor părților interesate, având un flux procedural clar prin platforma e-Democrație și o legătură directă cu procesul decizional al autorității publice, în situația în care inițiativa este

acceptată și continuarea vizibilității procesului decizional de dezvoltare a proiectului deciziei, rezultat din inițiativa civică, pe portalul național de participare publică – particip.gov.md.

*În cadrul discuțiilor unii participanți au considerat anumite **formulări prea generale** („bunăstarea economică”, „ordinea publică”) și riscante pentru interpretări abuzive. A fost convenit că aceste condiții trebuie clarificate, eventual detaliate în ghidul de aplicare (exemple, liste indicative).*

Totodată, a fost subliniată necesitatea concretizării condițiilor de admisibilitate și a exemplelor de subiecte excluse, astfel încât dreptul de inițiativă civică să nu fie restrâns excesiv. S-a insistat asupra evitării formulărilor vagi sau susceptibile de abuz, urmând ca o parte din clarificările necesare să fie detaliate în ghidul de aplicare a legii.

Normele din art. 18 au fost simplificate pentru a nu lăsa loc de interpretări abuzive. Totodată, exemple de subiecte ce nu pot fi obiectul inițiativelor civice vor fi expuse în Ghidul de aplicare a legii. În ceea ce privește modalitățile tehnice de direcționare/redirecționare a inițiativelor civice autorităților publice competente urmează a fi prevăzute în actele de instituire și ținere a platformei e-Democrație.

Semnăturile și accesibilitatea

Dezbaterile privind tipul de semnătură admis pentru susținerea inițiativelor civice a generat opinii divergente. Reprezentanții societății civile au criticat faptul că proiectul prevede utilizarea exclusivă a semnăturii electronice calificate, această opțiune fiind percepută drept discriminatorie și considerată unul dintre principalele obstacole în utilizarea platformei e-Democrație. În acest context, a fost invocat un precedent relevant, respectiv proiectul de lege din anul 2019 privind inițiativa civică, care propunea un sistem mixt de colectare a semnăturilor, combinând semnătura electronică cu cea olografă, după modelul aplicat în procesul de colectare a semnăturilor pentru candidații la alegeri.

Susținătorii unui sistem mixt au argumentat că o asemenea abordare ar extinde accesul la inițiativele civice pentru persoanele care nu dispun de instrumente digitale, ar facilita mobilizarea comunitară la nivel local, care presupune adesea interacțiune directă și nu doar participare online, și ar reprezenta, în sine, un exercițiu democratic relevant pentru consolidarea implicării civice.

Din perspectiva Cancelariei de Stat, s-a precizat că primele versiuni ale proiectului au inclus posibilitatea utilizării semnăturilor olografe. Totuși, verificarea autenticității acestora ar fi necesitat instituirea unui mecanism complex, similar celui aplicat de Comisia Electorală Centrală, implicând utilizarea unor liste cu regim special, desemnarea colectorilor de semnături, verificarea datelor în baza registrului populației și constituirea unor comisii dedicate de verificare. Aplicarea unui asemenea mecanism pentru inițiative civice la toate nivelurile ar genera un grad ridicat de complexitate administrativă și riscuri de contestare.

În acest context, s-a optat pentru orientarea proiectului către simplificarea accesului digital, prin diversificarea modalităților de autentificare, în detrimentul gestionării unui volum semnificativ de semnături olografe susceptibile de verificări și litigii.

În cadrul discuțiilor a fost solicitată clarificarea dacă noțiunea de „carte de identitate” este vizată spre utilizare în contextul autentificării pe platformă, în special pentru a stabili dacă aceasta se referă la buletinul de identitate obișnuit sau la cartea de identitate electronică. Această distincție a fost considerată importantă pentru evitarea interpretărilor neclare și pentru asigurarea unei aplicări unitare a mecanismelor de autentificare.

Totodată, a fost propusă diversificarea modalităților de autentificare, prin includerea mai multor opțiuni, precum semnătura electronică calificată, autentificarea prin e-mail verificat, Mobile ID sau, eventual, alte forme de confirmare, cum ar fi utilizarea unui cod PIN sau a mesajelor SMS. Scopul acestor propuneri este asigurarea unei identificări reale și unice a persoanei, astfel încât să fie prevenită crearea de conturi multiple sau false, fără a restrânge accesul la inițiativele civice exclusiv la persoanele care dețin certificate digitale.

Autentificarea pe platforma e-Democrație are la bază identificarea prin IDNP (HG 564/2024). Ținând cont de faptul că susținerea unei inițiative civice este un drept, dar și o responsabilitate civică, se consideră proporțională necesitatea identificării persoanei care susține inițiativa. Totodată, pentru reducerea potențialelor riscuri de excludere și discriminare, inclusiv pentru persoanele din mediul rural, sau a celor cu acces digital sau competențe digitale reduse, prin introducerea expresă în lege a posibilității de a fi asistați în procesul de susținere a unei inițiative civice.

Numărul de semnături

În cadrul consultărilor au fost opinii divergente privind stabilirea unui număr fix de semnături, acesta fiind perceput ca neproporțional în raport cu dimensiunea și specificul unităților administrativ-teritoriale. S-a subliniat că, la nivel de raion, pragul stabilit este foarte dificil de atins în raioanele cu populație redusă, în timp ce, la nivel local, pragul este considerat prea scăzut pentru municipiile mari, precum Chișinău sau Bălți, unde amplasarea bugetelor și a intereselor publice este semnificativ mai mare. În cazul inițiativelor civice naționale, cerința de reprezentare geografică, respectiv implicarea unui număr minim de autorități publice locale de nivelul al doilea, a fost calificată drept un obstacol major, în special în contextul existenței unor orașe cu populație foarte mică.

Ca soluție alternativă, au fost propuse praguri de semnături proporționale cu populația sau, cel puțin, introducerea unor intervale de populație care să permită diferențierea cerințelor în funcție de mărimea unității administrativ-teritoriale. Această abordare ar putea presupune stabilirea unor praguri graduale, atât pentru inițiativele naționale, cât și pentru cele locale, în funcție de categorii de populație clar definite.

Din perspectiva Cancelariei de Stat, s-a atras atenția asupra dificultăților juridice și tehnice asociate utilizării procentajelor, în special din cauza variațiilor constante ale numărului populației și a necesității de a stabili o bază de referință clară, fie recensământul, fie datele curente. De asemenea,

s-a menționat că orice formulă procentuală ar putea genera contestări legate de alegerea procentului sau a momentului de referință. În acest context, opțiunea inițială a fost pentru stabilirea unui număr fix de semnături, însă a fost exprimată deschiderea față de soluții alternative bazate pe intervale de populație, cu condiția ca acestea să fie formulate clar și să ofere suficientă stabilitate și predictibilitate juridică.

Pragurile de semnături și modalitățile de autentificare vor face obiectul unei reanalizări. Cancelaria de Stat își menține preferința pentru stabilirea unor praguri fixe, în detrimentul celor procentuale, însă a fost exprimată deschiderea față de soluții bazate pe intervale de populație, precum și față de utilizarea mai multor metode de autentificare.

La Art. 19 alin. (6) au fost operate modificări prin stabilirea pragurilor fixe minime de semnături pentru susținerea inițiativei civice proporționale numărului de locuitori din autoritatea administrativ-teritorială.

e-Democrație

Începând cu data de 1 ianuarie 2026, toate autoritățile publice centrale urmează să utilizeze platforma e-Democrație pentru gestionarea registrelor aferente cererilor de acces la informație. În acest sens, au fost deja transmise scrisori de informare către instituțiile vizate și au fost organizate sesiuni de instruire, inclusiv cu participarea autorităților publice locale, pentru a facilita tranziția către utilizarea noii platforme.

Obiectivul pentru anul 2026 este extinderea acestui proces și la nivelul autorităților publice locale, astfel încât toate instituțiile relevante să fie conectate la platformă. Totodată, e-Democrație va integra registrul furnizorilor de informații publice, asigurând existența unui cont pentru fiecare autoritate și funcționalitatea de notificare automată a acestora ori de câte ori sunt vizate de o inițiativă civică sau de alte demersuri prevăzute de cadrul legal.

În procesul de elaborare și depunere a inițiativelor civice a fost evidențiată problema competențelor suprapuse între autoritățile publice, în condițiile în care autorii inițiativelor nu pot identifica întotdeauna cu exactitate instituția competentă să examineze subiectul propus. Această situație poate genera incertitudine și riscul respingerii inițiativelor pe motive strict procedurale.

Ca soluție, platforma e-Democrație va permite autorilor să indice o autoritate publică, urmând ca în caz de indicare eronată, inițiativa să poată fi redirectionată către autoritatea competentă, similar petițiilor clasice. Această abordare este aliniată cu prevederile Codului administrativ, care consacră obligația autorității sesizate de a transmite cererea către instituția competentă, asigurând astfel continuitatea procedurii și protejarea dreptului de petiționare.

În ceea ce privește modalitățile tehnice de direcționare/redirecționare a inițiativelor civice autorităților publice competente urmează a fi prevăzute în actele de instituire și ținere a platformei e-Democrație.

În cadrul discuțiilor a fost propusă *introducerea unei prevederi care să instituie obligația autorităților publice locale de a asigura funcționalitatea și accesibilitatea tehnică a platformei e-*

Democrație. Această măsură vizează în special facilitarea accesului pentru cetățenii din mediul rural și pentru persoanele cu competențe digitale reduse.

În acest scop, Cancelaria de Stat a precizat că funcționalitatea platformei e-Democrație este asigurată de deținător și administratorul tehnic. Autoritățile publice locale asigură crearea contului pe platformă. Totodată, proiectul deja prevede utilizarea infrastructurii existente, precum centrele multifuncționale de servicii publice, centrele unificate de prestare a serviciilor publice, bibliotecile publice, oficiile poștale sau alte puncte dotate cu acces la internet și personal de suport, astfel încât inițiativele civice și celelalte funcționalități ale platformei să poată fi utilizate în condiții de egalitate și incluziune.

Examinarea inițiativei, respingere și repetare

Textul actual al proiectului de act normativ sugerează că, în cadrul ședinței de consultare publică, autoritatea publică își exprimă deja poziția de acceptare sau respingere a inițiativei civice. Această formulare a generat îngrijorări, întrucât există riscul ca ședința de consultare să se transforme într-un exercițiu pur formal, utilizat preponderent pentru justificarea unei decizii de respingere deja conturate.

În acest context, a fost subliniat faptul că ședința de consultare ar trebui să reprezinte un spațiu real de dialog, destinat clarificării problemelor identificate, explorării soluțiilor posibile și ascultării punctelor de vedere ale semnatarilor inițiativei, precum și ale altor părți interesate. Consultarea publică ar trebui să contribuie efectiv la îmbunătățirea conținutului și a fundamentării deciziei, și nu să fie limitată la comunicarea unei poziții predefinite.

Ca urmare, autorii au acceptat modificarea articolului respectiv, astfel încât rolul ședinței să fie definit clar ca unul de informare și dialog, fără a presupune pronunțarea unei decizii finale în cadrul acesteia. Documentarea consultării, prin proces-verbal, rezultatele și justificarea deciziilor, trebuie aliniată regulilor generale de consultare publică.

Art. 20 a fost ajustat conform celor discutate și agreeate în cadrul ședinței.

Ce se întâmplă dacă inițiativa e respinsă?

A fost exprimată o îngrijorare legată de prevederea din proiect potrivit căreia o inițiativă civică nouă nu poate fi „identică” cu una deja publicată anterior. Această formulare a ridicat riscuri practice, în special în situațiile în care o inițiativă de interes major pentru comunitate este respinsă, iar interdicția de relansare a unei inițiative similare ar putea lipsi cetățenii de un instrument esențial de participare.

Totodată, autorii proiectului au menționat cazuri sensibile, precum inițiativele promovate în context de lobby local, de exemplu cele privind alocarea terenurilor pentru construcții, unde poate exista o tensiune între interesele unor grupuri restrânse și interesul general al comunității, ridicând problema mecanismelor de protecție a interesului public.

În acest context, au fost formulate propuneri de clarificare a cadrului normativ, *în sensul recunoașterii explicite a posibilității de reformulare și relansare a unei inițiative civice, precum și a dreptului de a contesta în instanță decizia de respingere.*

Respingerea neîntemeiată a inițiativei civice a fost inclusă în lista încălcărilor legislației privind participarea publică Art. 21, acțiune ce respective poate fi contestată.

La revizuirea normelor, modificările vor fi operate, astfel încât să se evite, pe de o parte, blocarea nejustificată a cetățenilor în exercitarea dreptului de inițiativă civică și, pe de altă parte, prevenirea abuzurilor generate de relansarea repetitivă a unor inițiative identice, utilizate ca instrument de presiune asupra autorităților.

Art. 18 alin. (6)

Răspunderea juridică și sancțiunile

Articolul dedicat răspunderii stabilește o listă de fapte care constituie încălcări ale cadrului legal privind participarea publică și inițiativa civică. Printre acestea se regăsesc nerespectarea condițiilor generale de participare, restricționarea accesului la ședințele publice, împiedicarea părților interesate de a se implica în procesul decizional, limitarea nejustificată a inițiativelor civice, refuzul examinării acestora, restrângerea accesului la informații, precum și încălcarea principiilor consacrate de lege. Pentru asemenea fapte sunt prevăzute sancțiuni disciplinare, aplicabile atât funcționarilor publici, cât și demnitarilor publici, inclusiv conducătorilor autorităților.

Necesitatea unei asemenea reglementări a fost motivată de situațiile întâlnite în practică, în care persoana responsabilă de asigurarea transparenței și a participării publice manifestă disponibilitatea de a aplica legea, însă decizia este blocată la nivel de conducere politică. În acest context, s-a subliniat importanța extinderii răspunderii și asupra nivelului decizional politic, și nu exclusiv asupra personalului executiv, pentru a evita transferul unilateral al responsabilității.

În același timp, au fost ridicate întrebări privind identificarea concretă a „funcționarului responsabil”, având în vedere că, în practică, procesul decizional implică mai multe persoane, precum autorul proiectului de act, responsabilii de comunicare sau IT, conducătorii de direcții sau alte structuri interne. În astfel de situații, în procedura administrativă, rolul comisiei de disciplină devine esențial, aceasta urmând să stabilească persoana sau persoanele responsabile pe baza documentelor, corespondenței interne și a circuitului decizional.

De asemenea, a fost discutată relația dintre aceste prevederi și desemnarea persoanei responsabile de transparență la nivelul autorităților publice locale. Unii participanți au sugerat ca *legea să reafirme obligația desemnării unei astfel de persoane printr-un act administrativ intern, în special la nivel local.* Totodată, s-a recunoscut necesitatea de a ține cont de realitățile autorităților foarte mici, cum sunt primăriile cu un număr redus de locuitori, unde capacitatea instituțională este limitată, iar primarul îndeplinește adesea multiple funcții.

Art. 6, alin. (5) lit. a)

Efectele nerespectării procedurii de participare

În cadrul consultărilor a fost subliniată necesitatea instituirii unor remedii reale și efective în situațiile în care procedura de participare publică este grav viciată. Reprezentanții societății civile au insistat asupra faptului că simpla sancționare individuală a funcționarilor nu este suficientă, atât timp cât actul normativ adoptat rămâne în vigoare, în pofida unor încălcări procedurale serioase. În această logică, s-a argumentat că legea ar trebui să producă efecte și asupra actului normativ rezultat, nu doar asupra persoanelor implicate în proces.

Au fost prezentate idei potrivit cărora, în cazul constatării unor încălcări grave, actul normativ ar trebui fie să poată fi declarat nul, fie să fie reluată procedura de elaborare de la etapa la care a fost identificat viciul. În acest sens, s-a propus ca legea să conțină prevederi exprese referitoare la suspendarea actului, repunerea acestuia în procedură și tipurile de acțiuni care pot fi dispuse de instanță, precum obligarea autorității, anularea actului sau alte remedii adecvate.

Discuțiile au evidențiat și relația problematică cu Codul administrativ, în special prin prisma prevederii potrivit căreia acesta nu se aplică procedurii de elaborare și adoptare a actelor normative. Această excludere limitează semnificativ posibilitatea utilizării contenciosului administrativ pentru a contesta lipsa sau vicierea consultărilor publice. Deși proiectul de lege prevede posibilitatea contestării în instanță a acțiunilor sau inacțiunilor autorităților, s-a subliniat că, pentru ca aceste remedii să fie cu adevărat eficiente, ar fi necesare derogări sau modificări ale Codului administrativ, astfel încât anumite garanții procedurale să fie aplicabile și procesului de elaborare a actelor normative.

Pe de altă parte, au fost exprimate îngrijorări privind riscul blocării activității autorităților publice, în cazul în care sancțiunile procedurale ar conduce la suspendarea frecventă a actelor normative. Cu toate acestea, s-a subliniat că rapoartele Uniunii Europene au semnalat în mod repetat neaplicarea efectivă a legislației privind participarea publică, iar respectarea termenelor și procedurilor legale nu poate fi tratată ca un exercițiu formal sau opțional, ci reprezintă o obligație minimă a autorităților într-un stat de drept.

Excepțiile pentru situații urgente și acte UE

În cadrul discuțiilor s-a recunoscut faptul că anumite proiecte de acte normative, în special cele ce vizează transpunerea urgentă a dreptului Uniunii Europene, sunt supuse unor termene foarte scurte. Cu toate acestea, a fost subliniat că obligația de consultare publică nu poate fi ignorată nici în astfel de situații, chiar dacă formele și durata acesteia trebuie adaptate contextului.

În acest sens, a fost discutată necesitatea reglementării unor excepții clar definite și strict limitate la cazuri cu adevărat excepționale, pentru a preveni utilizarea abuzivă a procedurilor accelerate. Totodată, s-a avut în vedere posibilitatea introducerii unor dispoziții tranzitorii aplicabile actelor de transpunere a acquis-ului comunitar, care să permită desfășurarea unei consultări publice adecvate constrângerilor de timp, fără a compromite principiile de transparență și participare.

În paralel, se va examina suplimentar experiența altor state de corelare a acestora cu forme de responsabilizare instituțională, inclusiv prin introducerea unor prevederi care să producă efecte asupra validității procedurii decizionale în cazul încălcărilor grave.

Totodată, s-a subliniat importanța unor excepții strict reglementate pentru situații urgente, cum ar fi transpunerea accelerată a acquis-ului Uniunii Europene.

Normele privind procedurile accelerate/simplificate de consultare publică au fost concretizate la Dispoziții tranzitorii.

În ceea ce privește răspunderea juridică, aceasta va rămâne individuală, prin menținerea sancțiunilor disciplinare aplicabile funcționarilor și demnitarilor publici.

Raportare, monitorizare și rolul societății civile

Raportarea anuală a autorităților

Au fost discutate aspectele legate de termenul și conținutul raportării anuale privind consultarea publică și inițiativele civice. Proiectul propune extinderea termenului de raportare pentru autorități până spre sfârșitul lunii februarie, în vederea asigurării unui interval realist pentru colectarea, consolidarea și analiza datelor. Ulterior, Cancelaria de Stat urmează să elaboreze raportul general până la data de 30 aprilie.

În ceea ce privește conținutul Raportului, acesta va include informații privind numărul proiectelor supuse consultării publice, tipurile de consultări organizate, inițiativele civice primite, examinate și acceptate, funcționarea formatelor de lucru cu părțile interesate, precum și alte date relevante pentru evaluarea aplicării cadrului legal. Trebuie de menționat că, urmare modernizării portalului particip.gov.md, majoritatea acestor informații vor putea fi generate automat, cu condiția ca autoritățile să încarce datele în mod disciplinat și să utilizeze procedurile standard prevăzute.

Evaluarea calitativă la 3 ani

Cancelaria de Stat planifică realizarea unei evaluări calitative a participării publice o dată la trei ani, această evaluare urmând să fie efectuată pe baza unei metodologii dedicate, elaborată în colaborare cu parteneri internaționali, precum OECD sau Open Government Partnership. Aceste noi prevederi au ca obiectiv depășirea unei abordări strict cantitative și oferirea unei analize aprofundate a modului în care mecanismele de participare publică funcționează în practică.

Evaluarea va viza examinarea proceselor reale de consultare și implicare a părților interesate, și nu doar analiza indicatorilor numerici. Totodată, aceasta va include sondaje de percepție în rândul cetățenilor și al actorilor din societatea civilă, mediul de afaceri, mediul academic etc., precum și valorificarea experienței și a rezultatelor studiilor anterioare, inclusiv prin replicarea și extinderea cercetărilor existente în domeniu.

Reprezentanții societății civile au propus includerea expresă în lege a posibilității și a rolului unor instrumente precum monitorizarea civică, auditul social și rapoartele alternative elaborate de

societatea civilă. Ideea de bază este că aceste mecanisme sunt deja utilizate în practică în democrațiile avansate și contribuie la evaluarea independentă a calității proceselor de participare publică.

În acest sens, s-a considerat util ca *legea să ofere un cadru general care să recunoască aceste forme de evaluare și să stabilească un set minim de obligații pentru autoritățile publice de a le lua în considerare.*

Din perspectiva Cancelariei de Stat, a fost exprimată deschiderea față de această propunere, însoțită însă de o abordare prudentă în ceea ce privește legiferarea detaliată, fiind solicitate formule concrete și realiste care să permită integrarea acestor mecanisme în textul legii într-un mod aplicabil și sustenabil.

Rolul societății civile în monitorizare și evaluare urmează să fie consolidat cel puțin la nivel de recunoaștere a instrumentelor de monitorizare civică și audit social, precum și prin reflectarea rapoartelor alternative în analiza procesului decizional.

Formulările concrete prin care aceste mecanisme vor fi integrate în textul legii urmează să fie propuse și discutate ulterior.

La momentul definitivării proiectului nu au fost prezentate propuneri concrete. Totodată au fost completate și detaliate normele privind implicarea societății civile la elaborarea Raportului de evaluare periodică, iar recomandările acestui Raport se propun a fi obligatorii spre implementare de către autoritățile publice.

Calendar și următorii pași

A fost indicată ca dată propusă pentru intrarea în vigoare a noii legi ziua de 1 ianuarie 2027. Până la acest termen, este planificată conectarea tuturor autorităților la platforma e-Democrație, ajustarea procedurilor interne ale instituțiilor, precum și elaborarea ghidurilor, instrucțiunilor și a metodologiei de evaluare necesare pentru aplicarea coerentă a noilor reguli. Totodată, proiectul prevede că, la momentul intrării în vigoare a noii legi, actul normativ actual care reglementează transparența în procesul decizional va fi abrogat, pentru a evita suprapuneri și interpretări paralele.

În cadrul grupului de lucru au fost convenite și etapele următoare ale procesului. Echipa Cancelariei de Stat urmează să integreze propunerile și comentariile formulate în cele două ședințe și să elaboreze o versiune actualizată a proiectului. Această versiune va fi transmisă membrilor grupului, care vor dispune de un termen de 5 zile lucrătoare pentru o nouă examinare și pentru transmiterea comentariilor în scris, având în vedere că textul este deja relativ cunoscut de participanți.

După această rundă, se prevede posibilitatea organizării, dacă va fi necesar, a unei ședințe suplimentare a Grupului de lucru pentru clarificări finale, după care urmează inițierea procedurii formale de legiferare la nivelul Guvernului. La etapa consultării publice, paralelă cu etapa de avizare interinstituțională, s-a propus un termen de cincisprezece zile lucrătoare pentru consultare. Membrii grupului de lucru sunt încurajați să se implice activ și în această fază, inclusiv prin

explicarea raționamentelor din spatele prevederilor și prin sprijinirea argumentării soluțiilor propuse în dialogul cu alte părți interesate.

Concluzie generală: În ansamblu, există un acord general asupra necesității instituirii unui cadru normativ ambițios, compatibil atât cu recomandările Uniunii Europene și standardele Consiliului Europei, cât și cu realitățile administrative interne, inclusiv capacitatea instituțională, resursele umane disponibile și constrângerile de timp ale autorităților publice.